

Rudolf Dvořák (1860–1920) – patron vzniku české egyptologie¹

Rudolf Dvořák (1860–1920) and his role in establishing Czech Egyptology

Ladislav Bareš

ABSTRAKT

Rudolf Dvořák (1860–1920), první profesor orientální filologie na filozofické fakultě české Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze, se navzdory svému zaměření spíše na moderní jazyky Orientu zajímal i o egyptologii. Během studijního pobytu v Lipsku (1882–1883) mimo jiné navštěvoval i přednášky profesora egyptologie Georga Eberse. Poté, co František Lexa, v té době středoškolský profesor matematiky, fyziky a filozofické propedeutiky, který se jako samouk začal staroegyptský jazyk učit, publikoval v letech 1905 a 1906 své první překlady z egyptštiny, přesvědčil ho Dvořák, aby se tomuto oboru trvale věnoval. I v dalších letech pro Lexu vytvářel vhodné podmínky a pomáhal mu dosáhnout akademické kariéry v egyptologii.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rudolf Dvořák – František Lexa – počátky české egyptologie – česká orientalistika – Justin V. Prášek

ABSTRACT

Rudolf Dvořák (1860–1920), the first professor of oriental languages at the Faculty of Arts of the Czech Carlo-Ferdinand University in Prague, showed a certain interest in Egyptology as well. During his study stay in Leipzig (1882/1883), he attended courses of ancient Egyptian given by Georg Ebers. When František Lexa, a grammar school teacher who started to learn ancient Egyptian as an autodidact, published in 1905 and 1906 his first translations of ancient Egyptian texts, Dvořák convinced him to become an Egyptologist. Until his death, he helped Lexa to build an academic career in Egyptology.

KEYWORDS

Rudolf Dvořák – František Lexa – beginnings of Czech Egyptology – Czech Oriental studies – Justin V. Prášek

---

¹ Tato práce vznikla v rámci programu Univerzity Karlovy Progres Q 11 s názvem *Komplexita a resilience. Staroegyptská civilizace v multidisciplinární a multikulturní perspektivě* a za podpory projektu *Kreativita a adaptabilita jako předpoklad úspěchu Evropy v propojeném světě*, reg. č.: CZ.02.1.01/0.0/0.0/16_019/0000734, financovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Obr. 1 Rudolf Dvořák jako rektor české Karlo-Ferdinandovy (dnes Karlovy) univerzity v akademickém roce 1915/1916 (olejomalba E. Suchánka, foto V. Šigut) / Fig. 1 Rudolf Dvořák as rector of the Czech Carlo-Ferdinand (today Charles) University in the academic year 1915/1916 (oil painting by E. Suchánek, photo V. Šigut)

V letošním roce si připomínáme dvě výročí Rudolfa Dvořáka (obr. 1), prvního profesora orientálních jazyků na dnešní Karlově univerzitě, a to sto šedesát let od jeho narození (12. listopadu 1860 Dříteň) a sto let od jeho úmrtí (1. února 1920 Praha).² Ačkoli se Dvořák zabýval

především moderními východními jazyky (arabštinou, turečtinou, perštinou, čínštinou, ale také hebrejštinou), hrál nezastupitelnou roli i při vzniku české egyptologie, jejíž stoleté výročí jsme si připomněli právě v loňském roce.

² K životu a dílu Rudolfa Dvořáka viz Lomová *et al.* (2020); viz také Tauer (1960a a 1960b); Šíma (1999) s odkazy na další literaturu.

Širokým záběrem svého vědeckého působení byl Dvořák (od roku 1884 soukromý docent, 1890 mimořádný a 1896 řádný profesor tehdejší Karlo-Ferdinandovy univerzity) ve své době, na konci 19. a na počátku 20. století, už spíše anachronismem a z jeho díla si jen máloco zachovalo platnost až do současnosti. Na druhé straně stál, snad s výjimkou indologie, u zrodu téměř všech orientalistických disciplín u nás a výrazně se podílel na šíření a prohlubování znalostí o Orientu v českém kulturním prostředí, mimo jiné jako dlouholetý přispěvatel a po určitou dobu (1892–1898) i hlavní redaktor *Ottova slovníku naučného*. Významné bylo rovněž jeho organizační působení v akademické i vědecké sféře – byl děkanem české filozofické fakulty (1900–1901) a pak i rektorem celé české univerzity (1915–1916). Řadu let – od zvolení v červenci 1914 až do své smrti v roce 1920 – působil také jako generální tajemník jednoho ze dvou hlavních vědeckých sdružení u nás, České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, a byl i dlouholetým členem druhé významné vědecké společnosti na našem území, Královské české společnosti nauk (Lomová 2020).

Dvořák se sice věnoval především novější orientální filologii a literárním dějinám, ale ze zřetele neztrácel ani starý Přední východ. Už při svém studijním pobytu v Lipsku v letech 1882–1883 (Hüsemann 2020) docházel na základní kurz asyrštiny, kterou přednášel Friedrich Delitzsch (1850–1922),³ a staré egyptštiny, vedený Georgem Ebersem (1837–1898).⁴ Zatímco asyriologii se v dalším období zabýval alespoň okrajově – v dobách svého mnichovského působení (1883–1884) publikoval jeden vědecký článek (Dvořák 1884) a v akademickém roce 1892–1893 na toto téma i přednášel –,⁵ starému Egyptu věnoval jen dva spíše přehledové články (Dvořák 1884–1885, 1887–1888). Na téma starého Předního východu i Egypta ovšem přispěl několika desítkami

hesel, někdy poměrně obsáhlých, v *Ottově slovníku naučném*.⁶ Zároveň si i v těchto oborech udržoval poměrně dobrý přehled o stavu bádání – heslo v *Ottově slovníku naučném* (Dvořák 1899) napsal i o prvním (a tehdy jediném) egyptologovi českého původu, Janu Kmínkovi (1828–1896). Ten se ovšem tomuto oboru začal věnovat až při svém pobytu v Itálii, kde se (už pod jménem Giovanni Kmínek-Szedlo) nakonec stal soukromým docentem egyptologie na univerzitě v Boloni a kurátorem egyptské sbírky tamního muzea (Hostovská 1998).

Jako hlavní představitel české orientalistiky zaujímal Dvořák ve své době významné postavení i při rozvoji bádání o starém Orientu v našem prostředí, jeho aktivity v tomto směru však mohou z dnešního pohledu působit poněkud nejednoznačně až rozporuplně. Na přelomu století zřejmě hrál zásadní roli při zamítnutí žádosti Justina V. Práška (1853–1924),⁷ v té době už vcelku renomovaného badatele s rozsáhlou publikační činností u nás i v zahraničí,⁸ o udělení soukromé docentury pro dějiny starého Orientu na české filozofické fakultě.⁹ Ačkoli Dvořák jako důvod svého zamítavého postoje uváděl Práškovy nedostatečné znalosti staroorientálních jazyků, byla skutečnou příčinou možná spíše osobní averze vyplývající z jejich rozdílných postojů v době sporů o rukopisy.¹⁰ Za zmínku přitom stojí, že Prášek, autor dvou prvních česky psaných dějin Egypta (Prášek 1906 a 1914), velmi podstatně ovlivnil počátky vědecké dráhy dvou možná nejvýznamnějších českých vědců zabývajících se starým Orientem, Bedřicha Hrozného¹¹ a Jaroslava Černého.¹²

Na druhé straně Dvořák doslova umetl cestičku k vědecké dráze na poli egyptologie pro Františka Lexu (1876–1960), původně středoškolského profesora matematiky, fyziky a filozofické propedeutiky, který se původně (někdy v letech 1903–1904) rozhodl habilitovat jako soukromý docent pro obor psychologie.¹³ Za téma své

³ „Assyrisch, I. Cursus (Kurzgefaste Grammatik nebst Lektüre leichter Keilschrifttexte)“. V Dvořákově pozůstalosti se zachovaly čtyři strany poznámek, Masarykův ústav a Archiv Akademie věd, Osobní fond Rudolf Dvořák, inv. č. 37, signatura Ib.

⁴ Dvořákovy poznámky o rozsahu 55 nečíslovaných stran z Ebersovy přednášky „Altägyptische Grammatik (für Anfänger)“ se dochovaly v jeho pozůstalosti, viz Masarykův ústav a Archiv Akademie věd, Osobní fond Rudolf Dvořák, inv. č. 32, sign. Ib.

⁵ Přednáška „Assyrie a Babylonie, obraz kulturně-historický“ (za tento odkaz vděčím Olze Lomové).

⁶ Celkem šlo o přibližně 30 hesel týkajících se starého Egypta a zhruba stejný počet o starém Předním východu. Těchto oblastí se týkala i některá obecnější hesla, jako např. „Orientální filologie“ (Dvořák 1902a: 864–865) nebo „Semitské jazyky“ (Dvořák 1904: 838–843).

⁷ K životu a dílu Justina V. Práška viz zejména Velhartická (2019); viz také Hruška – Bečka (1999).

⁸ Bibliografii Práška sestavila Alžběta Ježilová (1980).

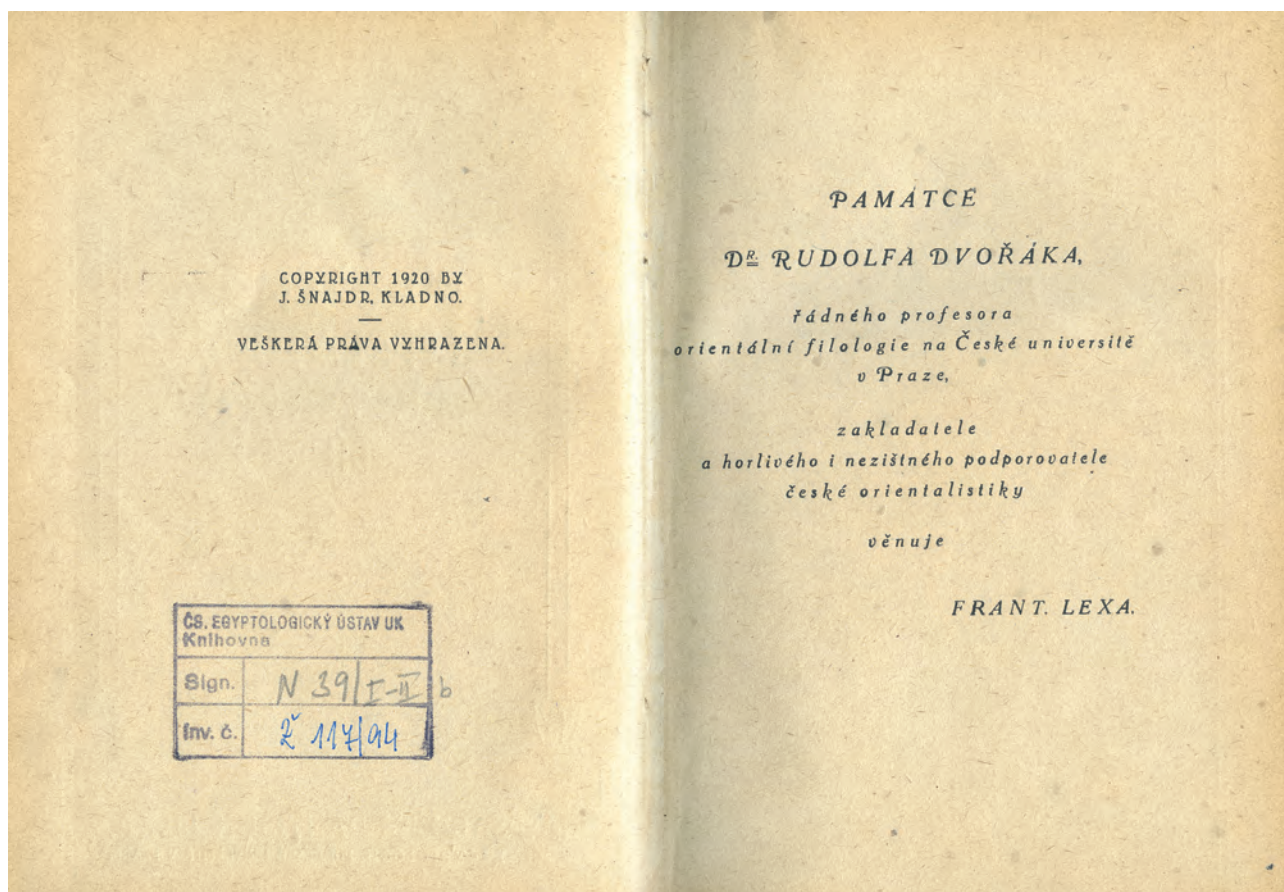
⁹ Šlo už o třetí žádost (Velhartická 2019: 130–162). Předchozí dvě Práškovy žádosti, podané podstatně dříve, byly zamítnuty především z formálních důvodů (viz Velhartická 2019: 57–59, 64–78; Navrátilová 2003: 98). Názor, že Prášek by si udělení soukromé docentury zasloužil, vyslovili v minulosti mj. Otakar Klíma (1953) a Petr Vavroušek (2009: 12).

¹⁰ Prášek po celou dobu sporu důsledně stál na straně jiného profesora české filozofické fakulty, klasického filologa Jana Kvičaly, kterého po určitém počátečním váhání odpůrci pravosti rukopisů, zejména jeho bývalý žák Josef Král, považovali za jednoho ze svých hlavních protivníků, ačkoli se Kvičala po celou dobu úzkostlivě snažil od celé záležitosti distancovat a zachovat zcela neutrální postoj. Celou záležitostí se podrobně zabývala Šárka Velhartická (2019: 79–102, s odkazy na další literaturu). Sám Kvičala ovšem v roce 1887 jako člen komise pro zřízení mimořádné profesury pro orientální filologii na české filozofické fakultě Dvořákovu žádost o toto místo nepodpořil; Dvořák byl jmenován až v roce 1890 (viz k tomu Lomová 2020 a zejména Hoffmannová 2020).

¹¹ Prášek byl po jeden rok učitelem Bedřicha Hrozného na kolínském gymnáziu a později, už v době Hrozného studií na vídeňské univerzitě, mu umožňoval využívat svou knihovnu, na tu dobu mimořádně rozsáhlou (viz Velhartická 2019: 179–216).

¹² Práškovy dějiny starého Předního východu (Prášek 1906) byly zřejmě rozhodujícím momentem, který tehdy osmiletého Černého přivedl k celoživotnímu zájmu o starý Egypt (Růžová 2010: 18, Onderka – Navrátilová 2014: 19–20). Na Práškovu radu a s jeho doporučením se také Černý po maturitě v roce 1917 vydal do Berlína za tamním profesorem egyptologie Adolfem Ermanem a ten ho upozornil na svého bývalého žáka v Praze, Františka Lexu (Růžová 2010: 18–19).

¹³ Lexa sice na české filozofické fakultě, kterou absolvoval roku 1899, studoval především matematiku a fyziku, ale vedle toho navštěvoval i filozofické přednášky a semináře Tomáše Garrigua Masaryka a Františka Drtiny. K Lexovu studiu viz Bareš (2019: 7).

Obr. 2 Lexova dedikace Rudolfovi Dvořákovi uveřejněná v jeho knize *Náboženská literatura staroegyptská* v roce 1920 / Fig. 2 In 1920, Lexa dedicated his first Czech book *Náboženská literatura staroegyptská* [The Religious Literature of Ancient Egyptians] to the memory of Rudolf Dvořák

habilitace si vybral psychologii písma,¹⁴ a tak se rozhodl získat vlastní znalost o všech dostupných písemných systémech. Jako první zvolil egyptské hieroglyfy a na základě mluvnice a učebnice (Erman 1902) berlínského profesora egyptologie Adolfa Ermana (1854–1937) začal jako samouk staroegyptský jazyk studovat. První překlady z tohoto jazyka, které uveřejnil postupně ve výročních zprávách královéhradeckého gymnázia za roky 1905 a 1906 (Lexa 1905 a 1906), vzbudily Dvořákovu pozornost. Podle pozdější Lexovy vzpomínky si ho tehdy Dvořák pozval k sobě a navzdory jeho námitkám ho přesvědčil, aby se egyptologii dále věnoval.¹⁵ Díky Dvořákovu vlivu byl Lexa, stále ještě jako středoškolský profesor, přeložen do Prahy, aby získal přístup k odborné literatuře dostupné v univerzitní knihovně a mohl se

připravit ke studiu v zahraničí.¹⁶ Následně mu bylo uděleno státní stipendium celkem ke třem semestrům studijního pobytu u tehdy předních německých egyptologů specializujících se na staroegyptský jazyk, Adolfa Ermana (celý akademický rok 1907–1908) v Berlíně a Wilhelma Spiegelberga (1870–1930) v tehdy německém Štrasburku (zimní semestr akademického roku 1908–1909; Oerter 2010: 6–13; Jünová Macková 2018: 42).

Důvody, proč si Dvořák k posunutí na dráhu profesionálního egyptologa z několika možných kandidátů¹⁷ vybral právě Lexu, můžeme dnes jen odhadovat. Snad to bylo Lexovo zřetelné zaujetí pro jazyk, ale nelze vyloučit ani to, že Dvořák ho znal již dříve jako zetě svého dlouholetého kolegy Jana Kvičaly (1834–1908), profesora klasické filologie na české filozofické fakultě.¹⁸

¹⁴ Podnětem k tomuto tématu mohlo být rozsáhlé heslo o vzniku a vývoji písma, které krátce předtím uveřejnil v *Ottově slovníku naučném* právě Rudolf Dvořák (1902b).

¹⁵ „Pozval [Dvořák] si mne k sobě, a přes mou obranu, že nejsem filolog, přiměl mne k tomu, abych se věnoval egyptologii jako svému budoucímu povolání“, viz rukopis Lexovy rozhlasové přednášky z 27. června 1939 „Jak se u nás pracuje v egyptologii“, Masarykův ústav a Archiv Akademie věd, Osobní fond František Lexa, kart. 20, inv. č. 472.

¹⁶ První větší soubor egyptologické literatury zakoupila pražská univerzitní knihovna začátkem 80. let 19. století na popud Miroslava Tyrše, v širší veřejnosti známého spíše jako zakladatele Sokola (Bečka 1989).

¹⁷ Kromě již zmíněného Práška lze uvést například Františka Oldřicha Vaňka (1857–1923), autora několika spisů o biblických a staroorientálních dějinách, včetně dějin starého Egypta (Bečka 1999b), nebo Josefa Slabého (1869–1930), ten se však zabýval spíše biblickými vztahy k Egyptu (Bečka 1999a). Všichni tedy byli, na rozdíl od Lexy, orientováni více na historii starého Egypta než na jazyk.

¹⁸ Lexa se s Kvičalovou dcerou Irenou oženil v roce 1901. Je možné, že v té době, po opadnutí hlavní vlny sporů o pravost rukopisů, už vztahy mezi Dvořákem a Kvičalou nebyly tak napjaté.

Dvořák Lexovu dráhu na poli egyptologie sledoval a podporoval i v dalších letech. Lexa svou habilitační práci nakonec na počátku roku 1917 předložil České akademii věd císaře Františka Josefa, kde Dvořák zastával pozici tajemníka, a koncem téhož roku vyšla tiskem právě ve věstníku této akademie (Lexa 1917). Dvořák, spolu s indologem Josefem Zubatým (1855–1931) a filozofem a psychologem Františkem Krejčím (1858–1934), byl i členem komise, díky jejímuž rozhodnutí Lexa nakonec, na počátku roku 1919, získal soukromou docenturu pro egyptologii na filozofické fakultě české univerzity,¹⁹ a mohl tak v dubnu téhož roku zahájit přednášky (Bareš 2019: 8–9).

Sám Dvořák zemřel krátce nato, 1. února 1920, a na další Lexovu vědeckou ani akademickou kariéru už neměl vliv. Můžeme tak jen spekulovat, zda by s jeho případnou pomocí mohl Lexa dosáhnout stálého místa v oboru, k němuž ho Dvořák posunul, tedy postavení mimořádného profesora egyptologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, již dříve než v roce 1922.²⁰ Skutečností zůstává, že Lexa si Dvořákovy podpory vysoce vážil a jeho památce připsal svou první rozsáhlou knižní publikaci (Lexa 1920–1921) (obr. 2).

Rudolf Dvořák tedy hrál významnou a možná rozhodující roli při vzniku české egyptologie právě v té podobě, v jakou se nakonec rozvinula. Ačkoli by tento obor u nás nepochybně vznikl a akademicky se etabloval i bez jeho vlivu,²¹ stojí za to si jeho zásluhu o českou egyptologii připomenout.

LITERATURA:

Bareš, Ladislav

2019 „Sto let výuky egyptologie v češtině“, *Pražské egyptologické studie XXII*, s. 5–20.

Bečka, Jiří

1989 „Miroslav Tyrš (1832–1884) a Východ“, *Nový Orient* 39, s. 314–315.

1999a „Slabý Josef – český duchovní se zájmem o egyptologii a asyriologii“, in: Filipický, Jan (ed.). *Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*, Praha: Libri, s. 441.

1999b „Vaněk František Oldřich – český náboženský myslitel a orientalista“, in: Filipický, Jan (ed.). *Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*, Praha: Libri, s. 497–498.

Dvořák, Rudolf

1884 „Über ‚tinûru‘ des Assyrisch-babylonischen und die demselben entsprechenden Formen der übrigen semitischen Sprachen“, *Zeitschrift für Keilschriftforschung und verwandte Gebiete I*, s. 115–150.

1884–1885 „O vzniku a vývoji písma“, *Athenaeum II*, s. 261–270, 289–303.

1887–1888 „Papyrusy fajjúmské“, *Athenaeum V*, s. 273–280.

1899 „Kminek-Szedlo, Giovanni“, in: *Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopaedie obecných znalostí XIV*, Praha: J. Otto, s. 422.

1902a „Orientální filologie“, in: *Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopaedie obecných znalostí XVIII*, Praha: J. Otto, s. 864–865.

1902b „Písmo“, in: *Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopaedie obecných znalostí XIX*, Praha: J. Otto, s. 790–793.

1904 „Semitské jazyky“, in: *Ottův slovník naučný. Illustrovaná encyklopaedie obecných znalostí XXI*, Praha: J. Otto, s. 838–843.

Erman, Adolf

1902 *Ägyptische Grammatik mit Schrifttafel, Litteratur, Lesestücken und Wörterverzeichnis*, Berlin: Reuther & Reichard.

Hoffmannová, Jaroslava

2020 „Rudolf Dvořák v kruhu rodinném“, in: Lomová, Olga *et al. Ex oriente lust: Rudolf Dvořák (1860–1920)*, Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, s. 189–2019.

Hostovská, Olga

1998 „Der tschechische Ägyptologe Giovanni Kminek-Szedlo“, *Archiv orientální* 66, s. 351–368.

Hruška, Blahoslav – Bečka, Jiří

1999 „Prášek Justin Václav – český historik a orientalista“, in: Filipický, Jan (ed.). *Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*, Praha: Libri, s. 403–404.

Hüsemann, Jörg

2020 „Na univerzitě v Lipsku“, in: Lomová, Olga *et al. Ex oriente lust: Rudolf Dvořák (1860–1920)*, Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, s. 47–63.

Ježilová, Alžběta

1980 „Justin Václav Prášek 1853–1924 – Schriftenverzeichnis“, *Acta Universitatis Carolinae – Philologica 3 [Graecolatina Pragensia VIII]*, s. 135–158.

Júnová Macková, Adéla

2018 „Summer Retreats, Travel, and Family in the Life of František Lexa (1876–1960), the First Czechoslovak Egyptologist“, *Annals of the Náprstek Museum* 39/2, s. 39–64.

Klíma, Otakar

1953 „J. V. Prášek, zakladatel české vědy o dějinách starého Orientu“, *Nový Orient* 8/7, s. 116.

Lexa, František

1905 „Několik překladů z egyptštiny“, in: *Výroční zpráva c. k. vyššího gymnasia v Hradci Králové za školní rok 1904–1905*, Hradec Králové: vlastním nákladem, s. 7–12.

¹⁹ V té době už na filozofické fakultě německé univerzity v Praze působil jako soukromý docent egyptologie Nathaniel Reich (1876–1943) (viz Oerter 2010: 96–111; Oerter – Bareš 2013: 65–71).

²⁰ Profesorská komise v uvedeném složení schválila Lexovu žádost o habilitaci 27. února 1919, výnos o připuštění za soukromého docenta vydalo tehdejší Ministerstvo školství a národní osvěty 18. dubna 1919, viz Masarykův ústav a Archiv Akademie věd, Osobní fond František Lexa, kart. 1, inv. č. 1.

²¹ Vlastnímu studiu staroegyptského jazyka se v době svých gymnaziálních studií kromě Jaroslava Černého (Růžová 2010: 18) věnoval podle svých slov například i Felix Tauer (1893–1981), žák a později jeden z nástupců Rudolfa Dvořáka na FF UK (Tauer 1960a: 536), a zapomenout nelze ani na Jiřího Orta, který jako Georg Ort studoval před rokem 1919 egyptologii na německé filozofické fakultě u Nathaniela Reicha. Po sňatku své ovdovělé matky žil (už jako Georges Ort-Geuthner) později ve Francii jako jeden z dědiců významného orientalistického nakladatelství (Oerter 1984 a 2000; Oerter 2010: 1–5).

- 1906 „Knihy mrtvých kap. 125“, in: *Výroční zpráva c. k. vyššího gymnasia v Hradci Králové za školní rok 1905–1906*, Hradec Králové: vlastním nákladem, s. 7–16.
- 1917 „O poměru ducha, duše a těla u Egypťanů staré říše“, *Věstník České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění* 26, s. 228–260.
- 1920–1921 *Náboženská literatura staroegyptská*, Kladno: Šnajdr.
- Lomová, Olga
2020 „Mezi Orientem a probuzením českého národa“, in: Lomová, Olga et al. *Ex oriente lust: Rudolf Dvořák (1860–1920)*, Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, s. 13–45.
- Lomová, Olga et al.
2020 *Ex oriente lust: Rudolf Dvořák (1860–1920)*, Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova.
- Navrátilová, Hana
2003 *Egyptian Revival in Bohemia 1850–1920*, Praha: Set out.
- Oerter, Wolf B.
1984 „Georges (Jiří) Ort-Geuthner: Notizen zu einem Prager Orientalisten“, *Göttinger Miszellen* 77, s. 85–92.
2000 „Jiří (Georges) Ort-Geuthner. Zápisky o pražském orientalistovi“, *Acta Universitatis Carolinae Pragensis* 40/1–2, s. 53–61.
2010 *Die Ägyptologie an den Prager Universitäten 1882–1945. Gesammelte Aufsätze und Vorträge*, Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta.
- Oerter, Wolf B. – Bareš, Ladislav
2013 „Sto let egyptologických přednášek v Praze (K počátkům egyptologie v českých zemích)“, *Pražské egyptologické studie* XI, s. 65–78.
- Onderka, Pavel – Navrátilová, Hana
2014 „Czechoslovak Egyptologist Jaroslav Černý“, in: Onderka, Pavel et al. *The Deir el-Medina and Jaroslav Černý Collections*, Prague: National Museum [Editio Monographica Musei Nationalis Pragae 19], s. 19–26.
- Prášek, Justin V.
1906 *Dějiny starověkých národů východních. Díl první: Od prvých počátků po vznik staroorientálských velmocí*, Praha: Nakladatelství knihtiskárny Aloisa Wiesnera.
1906 *Dějiny starověkých národů východních. Díl druhý: Velmoci staroorientálské*, Praha: I. L. Kober knihkupectví.
1914 *Egypt za slavných dob faraonův*, Praha: J. Otto.
- Růžová, Jiřina
2010 *Pisár Místa pravdy. Život egyptologa Jaroslava Černého / The Scribe of the Place of Truth. The Life of the Egyptologist Jaroslav Černý*, Praha: Libri.
- Šíma, Jiří
1999 „Dvořák Rudolf – zakladatel české orientalistiky“, in: Filipický, Jan (ed.). *Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*, Praha: Libri, s. 117–119.
- Tauer, Felix
1960a „Rudolf Dvořák. Zum hundertsten Geburtsjahr und vierzigsten Todesjahr“, *Archiv orientální* 28/4, s. 529–546.
1960b „K výročí narození a smrti Rudolfa Dvořáka“, *Nový Orient* 15/1, s. 30–32.
- Vavroušek, Petr
2009 *Pán chetitských tabulek*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta.
- Velhartická, Šárka
2019 *Justin Václav Prášek a Bedřich Hrozný. Počátky české staroorientalistiky a klínopisného bádání*, Praha: Academia.

Ladislav Bareš

Český egyptologický ústav, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova
ladislav.bares@ff.cuni.cz